

ІСТОРИЧНА ПАМ'ЯТЬ У СТРУКТУРІ ДУХОВНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТСТВА: ВІД ТЕОРЕТИЧНОГО ОСМИСЛЕННЯ ДО ОСВІТНЬОЇ ПРАКТИКИ

Загородня А.А.

доктор педагогічних наук, професор
головний науковий співробітник відділу історії та філософії освіти
Інституту педагогіки НАПН України
e-mail: z_alla@i.ua
<https://orcid.org/0000-0003-2418-1670>

Історична пам'ять є ключовим елементом духовної культури студентської молоді, оскільки вона забезпечує зв'язок між минулим, сучасністю та майбутнім. Історична пам'ять у сучасному українському суспільстві виступає не лише засобом збереження минулого, а й фундаментом формування національної ідентичності та духовної культури [4, с. 1140]. У сучасних умовах вона виступає не лише формою збереження історичного досвіду, а й активним чинником формування світогляду, ціннісних орієнтацій і громадянської позиції.

У теоретичному вимірі історична пам'ять розглядається як соціокультурний конструкт, що формується під впливом історичних наративів, культурних традицій і суспільних практик. Згідно з концепцією культурної пам'яті А. Ассман, вона функціонує як система збереження та трансляції культурних смислів [1].

У структурі духовної культури студентства історична пам'ять виконує низку функцій: пізнавальну, ціннісну, ідентифікаційну та інтегративну. Її значення у виховному процесі підкреслюється у педагогічних дослідженнях, які акцентують увагу на необхідності формування громадянських якостей особистості [2; 6].

Перехід від теоретичного осмислення до освітньої практики відбувається через інтеграцію історичної пам'яті у навчальний процес і позааудиторну діяльність. Важливу роль у цьому відіграють гуманітарні дисципліни, а також науково-дослідницька діяльність студентів.

Особливого значення набуває формування критичного мислення щодо історичних наративів, оскільки історична пам'ять може бути об'єктом політичних ідеологізацій. Як зазначає Г. Касьянов, політика пам'яті може виконувати як консолідаційну, так і конфліктогенну функцію [5]. Отже «історична пам'ять українців відіграє провідну роль у формуванні національної свідомості, культурних цінностей та політичних орієнтирів» [4, с. 1141].

Таким чином, історична пам'ять у структурі духовної культури студентства виступає інтегративним феноменом, що поєднує знання, цінності та соціальний досвід, сприяючи формуванню свідомої, відповідальної та національно зорієнтованої особистості.

Список літератури:

1. Ассман А. Простори пам'яті. Київ : Ніка-Центр, 2012.
2. Бех І. Д. Виховання громадянина. Київ : Либідь, 1998.
3. Грицак Я. Нарис історії України. Київ : Генеза, 2000.
4. Загородня А. А. Історична пам'ять як соціокультурний конструкт у системі національно-патріотичного виховання студентської молоді України: інтеграція в освітній процес і європейський досвід (2005–2021 рр.). Наукові інновації та передові технології. Видавнича група «Наукові перспективи». № 4 (56). 2026. С. 1139-1148.
[https://doi.org/10.52058/2786-5274-2026-4\(56\)-1139-1148](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2026-4(56)-1139-1148) URL:
<https://perspectives.pp.ua/index.php/nauka/issue/archive>
<https://perspectives.pp.ua/index.php/nauka/article/view/40298/40313>
<https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/748911/>

5. Касьянов Г. Пастка націоналізму: історія, пам'ять, політика. Київ : Лаурис, 2018.
6. Сухомлинська О. В. Історія педагогіки як наука. Київ : Либідь, 2003.